พานพบแพลงก์ตอนยามสายฝนโปรยปราย

ส่วนแหล่งน้ำทะเล กองจัดการคุณภาพน้ำ

เมื่อเข้าสู่ช่วงฤดูฝน ปรากฏการณ์หนึ่งที่มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยในทะเลของประเทศไทยโดยเฉพาะในพื้นที่อ่าวไทย คือ ปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดจากการเพิ่มจำนวนของแพลงก์ตอนพืชในทะเลอย่างรวดเร็ว ทำให้น้ำทะเลเปลี่ยนสีต่างออกไปจากเดิม เป็นสีน้ำตาล สีแดง หรือสีเขียว เป็นต้น ตามที่แสดงในรูปที่ 1 ในประเทศไทยโดยเฉพาะบริเวณอ่าวไทยตอนในพบแพลงก์ตอนพืช ชนิด *Noctiluca scintillans* และ *Ceratium furca* เป็นชนิดหลัก แต่บางครั้งก็พบ *Trichodesmium, Chaetoceros, Cosinodiscuss* และ *Skeletonema* ได้ในบางพื้นที่

สาเหตุที่ทำให้เราพบปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีในช่วงฤดูฝน เนื่องจากเมื่อมีฝนตก โอกาสที่ทำให้เกิดการชะล้างของสารอาหารจากแผ่นดินลงสู่ทะเลเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสารประกอบไนโตรเจน หากมีอัตราส่วนที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของแพลงก์ตอน และมีปริมาณมากกว่าปกติ จังหวะนั้นการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วก็สามารถเกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม สารอาหารไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่จะส่งผลให้แพลงก์ตอนเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ เช่น อุณหภูมิ ค่าสารแขวนลอย และฟอสเฟต-ฟอสฟอรัส ร่วมด้วย เมื่อพิจารณาการแปรปรวนของความสัมพันธ์ระหว่างพารามิเตอร์ ได้แก่ ช่วงเดือนที่เก็บตัวอย่าง ค่าความเค็ม และแอมโมเนียรวม พบว่า ในช่วงฤดูมรสุม ปริมาณฝนจะมีผลโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงของความเค็ม และความเข้มข้นของแอมโมเนียรวม โดยปริมาณฝนที่ตกจะทำให้มีน้ำจืดไหลลงสู่ทะเลมากขึ้น ทำให้ค่าความเค็มลดลง และการไหลของน้ำจืดลงสู่ทะเลเป็นการนำสารอาหารลงสู่ทะเลและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนของสารอาหารในทะเลได้ ทั้งนี้ กรมอุตุนิยมได้ประกาศการเข้าสู่ฤดูฝนอย่างเป็นทางการแล้ว โดยเริ่มวันที่ 15 พฤษภาคม 2568 และได้คาดการณ์ว่า 1) ประเทศไทยตอนบนจะมีฝนตกมากกว่าร้อยละ 60 ของพื้นที่และต่อเนื่อง 2) ลมชั้นบนที่ระดับความสูงประมาณ 1.5 กิโลเมตร เปลี่ยนทิศทางเป็นลมตะวันตกเฉียงใต้ และ 3) ลมชั้นบนที่ระดับความสูงประมาณ 10 กิโลเมตร เปลี่ยนทิศเป็นลมฝ่ายตะวันออก ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวเมื่อมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ในช่วงเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม จึงทำให้มีโอกาศที่จะเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีในพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกของอ่าวไทยเพิ่มขึ้น ตามที่แสดงในรูปที่ 2

รูปที่ 1 การเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี

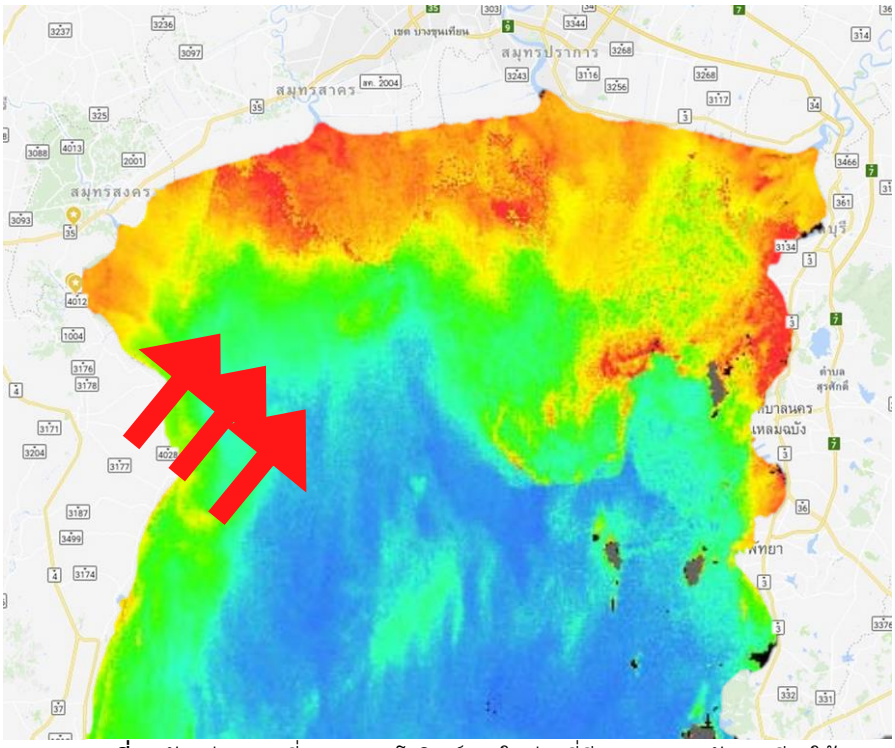

รูปที่ 2 ตัวอย่างแผนที่แสดงคลอโรฟิลล์-เอ ในช่วงที่มีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี

1. เกิดความเสียหายต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และทรัพยากรสัตว์น้ำชายฝั่ง

2. เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคสัตว์น้ำที่ปนเปื้อนพิษ ในกรณีเกิดการเพิ่มปริมาณของแพลงก์ตอนพืชที่มีพิษ

3. ส่งผลกระทบตอการประมง และการส่งออกสัตว์น้ำสู่ภายนอก หากสัตว์น้ำที่จับได้ในบริเวณที่เกิดน้ำทะเลเปลี่ยนสีไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

4. ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว เนื่องจากเมื่อแพลงก์ตอนตายแล้วถูกพัดเข้าฝั่งจะมีกลิ่นคาว สีและกลิ่นทำให้ทัศนียภาพชายหาดเสื่อมโทรม และนักท่องเที่ยวที่ลงเล่นน้ำอาจเกิดอาการคันและระคายเคือง

ข้อควรระวัง

1. เกษตรกรที่เลี้ยงปลาหรือสัตว์น้ำอื่นๆ ในกระชังที่ใกล้บริเวณที่เกิดน้ำทะเลเปลี่ยนสี ควรเฝ้าดูแลระมัดระวังสัตว์น้ำที่เลี้ยงอย่างใกล้ชิด

2. ควรตรวจสอบข่าวสาร กรณีพบความเสี่ยงในการพบแพลงก์ตอนมีพิษ ควรงดรับประทานสัตว์น้ำที่จับจากบริเวณดังกล่าว เพื่อลดความเสี่ยงต่อการได้รับพิษ

3. นักท่องเที่ยวหรือประชาชนที่มีอาการแพ้ง่ายบริเวณผิวหนัง ควรงดกิจกรรมทางน้ำ เช่น เล่นน้ำทะเล ดำน้ำ เป็นต้น

ทั้งนี้หากพบเจอการเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี สามารถแจ้งไปยัง กรมประมง ผ่านเว็บไซต์ https://complain.fisheries.go.th/suggest โทรศัพท์ 0 2562 0600 ถึง 15 อีเมล์กรมประมง complain@fisheries.go.th หรือ fisheriescall@gmail.com. หรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ผ่านเว็บไซต์ https://www.dmcr.go.th/contact/inform โทรศัพท์ 02-141-1300 2. หรือ1362